

PJESNI MARINA DRŽIĆA UJEDNO
STAVLJENE S MNOZIM DRUZIM
LIJEPIM STVARM I (1551.)

MARIN DRŽIĆ SVOJIM PRIJATELJEM

Drazi prijatelji, nemojte scijenit da sam ove ne dobro složene pjesni činio dat na svitlos za ukazat l'jepotu od moje poezije i dobrotu od moga uma, od šta se uistinu ne varam, ma za slobodit se, vjerujte mi, truda vazdašnjega i omraze vas prijateljâ koji, ljubeći i scijeneći mene za vašu dobrotu, ljubite i scijenite moje pjesni, od kojih svaki vas hoće da mu dar učinim, a ja ni vam mogu ne ugodit, nisam dobar pisalac, ni mogu pismom svim ujedno zadovoljno učinit ovako kako stampom. I ako ne uzbude stvar koja bi književne uši kojom-godi vridnosti pásla, za to ne imam bit ja kriv, neg vi, koji što ste pitali ja vam sam dao, i dao ono što sam umio i imao. Ni vi ne imate bit krivi zašto ste ovi dar pitali za vas, a ne za družih, kojim ja dobrovoljno davam što umijem i imam, a družu neka ištu što za njih čini. Znam er ova moja pisma ne mogu neg koris učinit: ako su krjepka, sočna i vrijedna, plod će učinit, ako li nijesu, nauk će dat svakomu da tko se na ovo stavlja da razmišlja hoće li s časti izit, er se mnogi ovim putom scijene počtit, a osramote se. Ja ću samo ovo rit, er za ugodit prijateljem mnokrat sam dao neprijateljem o meni govorit, ma sam u meni razmišljao, er se prije ima stavit naprijed pogodaj od prijateljâ, neg pomrnen'je od neprijateljâ, prid kim što si veće praviji, to si veće kriviji. Kojijem da ja rečem kako sam komediole, koje su ovdi unutra, u dva sjeden'ja sklopio, er me je tako brijeme silovalo, i potrjeba od prijatelja; komu, u ovi način za poslužit, mnokrat sam obećao. Što izvršivši sam se sâm pak od sebe čudio kako se može učinit, ne bi mi vjerovali, kako. I ne mogu vjerovat da ja umijem veras učinit, a ne za ino neg er su triš mudri, kažu se, šeskrat ludi. Sada, drazi prijatelji, neću drugo rit neg vas ću molit da uz ovi dar moj mali primite veličko srce, koje stoji vazda pripravno za poslužit vam.

PIESNI MARINA,
DARXICHIA VIEDNO
STAVGLIENE
SMNOSIM
DRVSIM LIEPIM
ĒSTVARMĪ

M. D. L. I

*Naslovnica prvog izdanja Držićevih Pjesni nedavno otkrivenog
u Nacionalnoj knjižnici Braidense (Milano) objavljenog 1551.
u Veneciji*

PJESNI LJUVENE MARINA DRŽIĆA

[1.]

O, koji ljuvene sej pjesni slišate,
požal'te, jaoh, mene, a sebe čuva'te
ljubavi ke oblas, pod suncem koje sja,
satira svaku vlas, svjedok sam tomu ja,
ki n'jekad ne scijenjah ljuvene tej strile, 5
odveće kad se uzdah u moje, jaoh, sile,
dobrota s liposti ke slomi u meni
ljuvenom kriposti s kojom se rvat nî!
Koje sam sužan bio, mladosti moje cvit
odkad je procraftio, a toj nî mogao skrit 10
niz blido lice ovoj plač ki sam prolivao
i i[z] srca uzdah moj koji sam podirao,
kunući nemilos gospoje svih vila,
nemilos u milos ka se je stvorila.
Er što mi braniše i što zвах nemilos, 15
tizi[m] me shraniše, toj moja bi milos,
tizim ću na svit saj sloviti vrh inih,
tizim ću vječni raj uživat u višnjih.
Tim, koji cvilite u ognju ljuvenom
i oganj budite u ledu studenom, 20
ne scijen'te da je led sve što je studeno,
ima lik svaka zled, nî je sve medeno
što slatko tko scijeni, a željam ljuvenim
sve uzde puštat nî. Likara ćud je tim
drugo dat neg žudi smagljivi nemoćnik, 25
ki želi što mu udi, a mrzi što mu 'e lik.
Ma sada poznam ja, er sve što svit ljubi
u vjetar ide tja i sve se, jaoh, gubi,
nego što slidimo put višnje dobrote,

u kojoj vidimo sve vječne l'jepote. 30
Život naš, kratak dan, žuđen'ja, nemoći,
svjetovna dobra, san, a naši dni, noći!
Zatoj noć ođimo svjetovne tamnosti
a sunce slidimo od višnjje svitlosti,
čim nam je dana moć po Božjoj milosti, 35
prî neg nas smrtna noć obujmi mrklosti.

[2.]

Lipota od Danice sve zvizde dobiva,
a, vilo, tve lice Danicu priziva,
jur s' u njem otkriva što vik nî moć izrit,
narav njim odiva i resi ovi svit.
Pram, ki ti hotje svit taj narav na glavi 5
i zlatom uresit, uza je ljubavi,
a pozor gizdavi ljuven stril s koga mrem,
cić koga i javi i u sni tužan grem,
s koga, jaoh, suze trem da žali svak mene,
a srcem podirem uzdahe ognjene. 10
Lir, ruže rumene, u raj u kojih nî,
u obraz tvoj skićene, trkač su ognjeni,
a koralj crveni, od usti medenih
i biser ljuveni luk odkle strilja svih.
Veseli a tvoj smih, medena i rič taj, 15
lip uzras i hod tih, ljuven je slatki raj,
nad kime, vilo, znaj, blaženstva meni nî,
gospođe, na svit saj ti s' moj raj jedini!
Ah, tako mene ini ljuven plam ne gorit,
mislim te sve mo'e dni i služit i dvorit. 20

[3.]

Tko je taj na saj svit anđeoski ki poje
u pjesan da će izrit lipos mē gospoje?
Ka nosi obraz bil i ures gizdavi,
jakino D'jana vil kad se u lov odpravi. 5
Nje prami od kosi u venčac saviti,
na glavi ke nosi, zlato su viditi,
a sjaju nje oči, ljuveni ke su stan,
jak zvizda s istoči ka vodi bijeli dan,
a gore nje lica jakino u gori
rumena ružica prî danka o dzori. 10
Koralj su nje usti ke resi drag kami,
od kih rič izusti, svakoga da smami,
prolitnja sva rados nje je smih ljuveni,
u kom je taj slados ku izrit moći nî,
a prsi nje mile lir bili odiva, 15
kojima sve vile na lasno dobiva.
Uzrasom vidi se kraljica svih vila,
svim inim vik nî se l'jepša vil vidila,
a slavno, dim uprav, i milo tač hodi,
regbi da š njom ljubav tanačac izvodi. 20
Kako ju lipotom Višnji Bog s nebesi,
tako ju i dobrotom nada sve uresi,
ter se ona može rit kruna i čas od svih vil
ke je ikad na saj svit Višnji Bog satvoril,
krostoj se ne trûdi, ako tko u pjesan 25
nje lipos rit žudi, er ti je sve zaman!

[4.]

Je li se ikada, o, luzi, gdi vidil
pod nebom do sada od ove l'jepša vil?
Rumeno nje ličce prisiva sunačce!
O svitla Danice, ustav' se za mal čas, 5
vilinear strażice, ter pozri na obraz
od ove, ka je cvit svih vila na saj svit.
I vi, ine svitlosti, pozrite za milos
ovojzi mladosti jedinu na lipos,
ke ures i dika višnjja je prilika.
Eto je blažena, pri kojom počiva 10
i voda studena kom ličce umiva,
i ruža ku nosi za ures od kosi.
Blažena trava i cvit ki pleše nje stupaj,
blažen se može i rit zeleni dubak taj
ki sjencu njoj čini u ovoj planini. 15
Blažena i strila kom ljubav strilja svih
iz lica nje bila i iz oči ljuvenih,
er tužit slatko jes kroz rajski nje ures.
Ma blažen zadosti komu da dobra čes
nje rajске liposti i rajski nje ures 20
u slatkoj ljubavi uživat na travi!

[5.]

Tko hoće liposti anđelske sve vidit,
 od ove mladosti na ličce ktjej pozrit
 pogledom ka slatkim zanosi srca svim.
 Rusi su nje prami sunčana uresa, 5
 kim mlados zamami i srca njih sveza,
 neka je vas vik svoj svak sužan i rob njoj.
 Svitlje su nje oči, kim srce mē rani,
 neg zvizda s istoči, koja se uzbani
 prid suncem vrh gora kad svitla sja dzora.
 A kad rič medenu tko bude nje čuti, 10
 svu rados ljuvenu u srcu očuti,
 kojom se na svit saj okuša vječni raj!
 A kad smih veseli otvori, u taj čas
 ina se ne želi pod nebom veća slas,
 gorko se dresel'je stvara u vesel'je. 15
 Kad stupa nje stupaj, Dijana svak bi mnil
 prislavna da je taj gospoja bijelih vil,
 ljuveno tolikoj uznosi ures svoj.
 A bila ljuvena kad svrne svâ lica,
 na kojih rumena taj cafti ružica, 20
 s dzorome, svak reče, prid suncem istječe.
 Blažena i trava, blaženo i cvitje,
 i, ki ga sazdava, blaženo prolitje,
 kud lipos nje hodi i tance izvodi.
 Ma blažen svasma taj može se zvat vrh svih, 25
 kako ki vječni raj uživa u višnjih,
 komu u dar dala jes nje ljubav svoj ures.

[6.]

Ljubavi, l'jepša vil neg je zrak sunčani
pod nebom vik vidil srdačce mê rani.
Nje ures izbrani, i zlati pram kosi,
prilike komu nî, svim srce zanosi;
a ličcem ko'e nosi jäk anđel zgar s nebes, 5
uzdišu kim mnozi, zatravil mene jes,
a ne vim koja čes može me izvidat,
ako mi nje ures ne bude lika dat.
Ljubavi, tvoj stril zlat spravi k njoj ognjeni,
ako ona bude stat nemila proć meni, 10
er razlog n'jedan nî da jedan suze tre
kroz plamen ljuveni, a drugi vesel gre.
Ma tko je da ne mre želeći ljuveno,
anđelsko kad pozre nje lice rumeno?
Tako je suđeno, toj hoće višnja moć 15
da za njom skroveno svak gori dan i noć,
da, vajmeh, nije moć nigdar mir prijati
neg u ognju, ili hoć ili neć, stojati,
negoli plakati, ljubavi, i tvu vlas
na pomoć vik zvati, ma gluhu na moj glas! 20

[7.]

Tko hoće zgar s nebes pozriti na svit saj
andelski vas ures, ovuj vil pogledaj,
ka prami od kosi i lićcem rumenim
ne kteći zanosi ljuveno srca svim,
a slatkim pozorom, kim mene čini mrit, 5
jaoh, čini mramorom studenim u plam it.
Pogledaj, mladosti, od svita ka s' ures,
cvit ove liposti, dočim ti dano jes,
ar liće svitlo toj s brjemenom utječe,
a sunce ovakoj urijetko istječe. 10

[8.]

Dvi zvizde ljuvene na ličcu rajskomu
strile su ognjene srdačcu, jaoh, momu.
Vaj, tko bi ikad mnil da pogled slatki taj
prilijepe ovej vil srcu je plač i vaj?!
I zvizde tej sjaju u višnjih na nebi, 5
a, vajmeh, ne imaju taj čemer u sebi.
Oto smrt mû vidim, a ljubav i nje vlas
sili me da slidim očiti moj poraz!
Oto kad ne pozrem tej zvizde Danice, 10
ako i š njih na smrt grem, more me tužice.
Stvoren sam, viđu ja, letušte naravi,
ka na plam gre, er sja, gdi život ostavi.

[9.]

Ili oganj ugasi ili slugu tvoga
svasma ognjem porazi, ili užež' dragoga
neka smo, jaoh, drûzi, ljubavi mâ draga,
u ljuvenoj tuzi, čim se trud odlaga.

[10.]

Gizdava nika vil, rajskoga uresa,
ka nosi obraz bil, jãk anđel s nebesa,
lipotom zaveza pritužni život moj,
kojo[m] me, jaoh, steza, da sam rob uvik njoj!
A ljubav hoće toj, ka u njoj ima moć, 5
ka čini srce ovoj da tuži dan i noć,
da, vajmeh, nije moć slobodu ufati
neg sužan, ili hoć ili neć, stojati,
neg suze lijevati, tej grozne, niz obraz,
i, svakčas, jaoh, zvati gluhu smrt na moj glas, 10
dočime koja vlas, od višnje svitlosti
zgar satre zlu oblas hude nemilosti
ka u toj liposti, ka suncu odsiva,
mojojzi mladosti ufan'je sakriva.
Ter se, jaoh, snebiva mê srce nemilos 15
gdi u njoj dobiva dobrotu i lipos.
Tim cvili mâ mlados i javi i u sni,
prid tom vil er milos ufati meni nĩ,
cić toga tko ne mni da mogu ne tužit
bolestan i sve dni grozni plač ne družit. 20

[11.]

Uzdaše tužni moj, pokli se spravi sad
 da svijetu nepokoj navijestiš i gork jad
 kroza ki tač vene mladosti moje cvit,
 požalit a mene nitko bi na saj svit, 5
 prid' sprva k onojzi, najlipšoj od vila,
 u ličcu kojojzi ljuvena 'e sva sila,
 srce ka pogledom rani mi, ter ja tim
 stvaram se sad ledom, sad ognjem goruštım.
 Reci joj: "Gospoje, gospoje od svih vil,
 priklon' uši tvoje da čuješ grozni cvil, 10
 da čuješ tužan glas ki zove dan i noć
 usiona tvoja vlas da tužnu da pomoć.
 Najvern'ji oda sve gizdave mladosti
 mre ranjen, jaoh, od tve anđelske liposti!
 Srdačce omehšaj, dragoga pomili, 15
 ne čini smrtni vaj da ga već tač cvili;
 tvojom ga ljubavi obesel', gospoje,
 neka te vik slavi, neka te vik poje."
 Ako bi obraz tja za ne čut odnila
 tužan glas, jāk zmija, da je vik nemila, 20
 uzdaše tužni moj, k meni se ne vrni,
 ma hrli stupaj tvoj kamo hoć obrni,
 željahno pripijevaj, kud godi budeš prit,
 ljuveni plač i vaj koji me čini mrit.

Jaoh, plamen ljuveni rasčini život moj,
 vjerovat a meni gospoja neće toj.
 U suzah vas plovem, uzdišem dan i noć,
 vapijem i zovem, a zaman, nje pomoć.

Pogledom ljuvenim srdačce mê rani, 5
 a ličcem rumenim slatki pokoj zani.
 Sad za me ne haje, boli se a mnom svit,
 u gizdah ma traje liposti svoje cvit,
 u pjesneh provodi vesele sve danke, 10
 a mene smrt vodi na plačne svo'e stanke.

Jaoh, mramor studeni cijepa se u sto dil
 na moj plač ljuveni, na moju tužbu i cvil,
 i srca kamena rastaplja u suzah
 mâ tužba ljuvena, željahni moj uzdah.

Kroz ljubav ki cvile, ponavlja'u bolizan, 15
 čuvši me plač dile sa mnome po vas dan,
 a ona se ne boli nit mari čut moj trud,
 ma obraz oholi od mene svrće svud,
 kaže se od zmija i zviri oda svih,

nalipâ gorčija, i travâ jadovnih. 20
 Ah, tko bi toj sumnjil na ličce ljuveno?
 Tko li bi u njem mnil da je toj skroveno?
 Pogledu ljuvenu virovat nî sada,
 ni ličcu rumenu, – puno je sve jada!

[13.]

Čemu je priverno, jaoh, moje služen'je,
kad plata čemerno meni jes tužen'je?
Čemu je cviliti, pokli se gorčije
na moj plač smiliti srce ima od zmije?
Čemu zvat dan i noć da mramor studeni 5
bude mi dat pomoć u mucu ljuveni?
Čemu li, jaoh, kripas od zvizda zlim tvorit,
od srca nemilos pokli me čini mrit?
Oto mi dano jes za smrtni moj poraz
i za mû hudu čes sliditi lip obraz, 10
lip obraz svitlosti ki suncu odsiva,
a rajske liposti lipotom dobiva,
u komu, za mû smrt, dobiva nemilos,
ka me će skoro strt, dobrotu i lipos,
s koje sam ufan'je mê slatko izgubil, 15
a gorko plakan'je i tužbu sadružil.

[14.]

Pokli ktje taj tvoja, ljubavi, zla strila
da meni gospoja kaže se nemila
meni več nî mila ni svitlos sunčana
ni družih kih vila taj lipos izbrana, 5
a molim prî dana životu suđena
da bi mi zgar dana taj svrha žuđena.
Rad bih znat, ognjena, usiona ljubavi,
taj lica rumena, kojijem me zatravi,
jaoh, kako ostavi da njima ovakoj
i u sni i javi skonča se sluga tvoj? 10
Nî razlog, vajmeh, toj da je ona srcem mraz,
a tužno srce ovoj da gori kroz nje obraz,
a smrtni, jaoh, poraz da mori mene vik,
a da mi nje ukras ne bude dati lik, 15
jaoh, zaman morim vik prid tom vil cvileći.

[15.]

Suze ovoj nisu vik ke ronim niz lica,
suze su srcu lik, kad mu je tužica,
bolesnu suzami boles se odlaga,
mojim se tugami svakčas jad prilaga. 5
Smrtni je nepokoj, a ljubav toj tvori,
ki plačem život moj skončava i mori!
Zlamen'je koji su bolesti od moje,
uzdasi toj nisu, ni slika njih to je,
uzdahom svrha jes, a prsi mē svakčas 10
ćute veću boles i smrtni, jaoh, poraz,
ljubav ka je u meni, srce mi goreći,
ovi vjetar čini oko ognja leteći.
Kim čudom toj činiš, ljubavi, ktje' mi rit,
da ga u ognju tač držiš, a neć' ga izgorit?

Pokoli, jaoh, ljubav, moj cvite, hoće toj
 da za te ne pristav uzdišem ovakoj
 i da ino s istoči, jaoh, ne sja sunačce
 na plačne mē oči neg rajsko tve ličce,
 nemoj mi zazirat, molim te ljuveno, 5
 toj slatko pozirat tve ličce rumeno!
 Er kada ličce toj ne budem tve pozrit,
 jaoh, smrtni nepokoj hoće me umorit,
 i mene tamnosti obujme sve tada
 bez tvoje liposti ka život moj vlada. 10
 Oto tebe izbavi i uzê i strilâ,
 moj cvite gizdavi, ljuvena taj sila,
 oto ti slatki goj u srcu uživaš,
 a što je nepokoj ljuveni, jaoh, ne znaš.
 Ljubav ti u prsi, kim nje vlas satireš, 15
 tih plamak uvrzi, u sebi da čuješ
 ljuveno što 'e mriti i ki je nepokoj
 dragoga želiti, izbrani cvite moj!
 Ružice rumena, taj svitli tvoj ures
 i gizda ljuvena slave te do nebes, 20
 gdino si kraj rika, u vrime prolitja,
 sva si čas i dika izbranoga cvitja.
 Svitle se tva lica prije danku u gori
 jak zvizda Danica prid suncem o dzori,
 mladosti tim mile ubrat te sve žude, 25
 tobom da pribile njih prsi uljude.
 Vrh u svih mâ mlados sve smagne, ružice
 za gizdu i rados da združi tve lice;
 ma n'jeka prem huda protiva meni čes
 brani mi odsvuda združiti tvoj ures. 30
 I rijeke duboke i drače i grane,
 tej tvoje visoke, k tebi mi prit brane,
 ter takoj tvoj obraz, ružice, želeći
 skončam se jakno mraz na suncu kopneći.

[17.]

Pozor tvoj ljuveni, izbrana liposti,
primaga u meni sve sione kriposti.
Mojojzi mladosti, tva lipos ku stravi,
eto sve sladosti tvoj pozor objavi, 5
a obraz gizdavi i zlati ti prami,
rič puna ljubavi koga da ne smami?
Raj svitlim zvijezdami tvo[j] 'e ures i dika,
a među vilami tebi nî prilika.
O časti velika svih vila, nî na svit 10
podobna jezika za lipos tvu slavit!
Vaj, tko da može izrit rumene ružice,
eto s kih hoću umrit, kim cafti tve lice?
Ah, tako suzice ne ronit a zaman
rad tebe, diklice, budem ti vik sužan,
lipos tvu noć i dan slaviti u vas glas, 15
ako i nî podoban za tvoju slavu i čas.

[18.]

Cvit lijepe mladosti s godišti odhodi
i š njima radosti sve naše odvodi.
Tva lipos i gizde i ures izbrani,
i svitle dvi zvizde, kim srce mē rani,
lipsaju na svak čas jakino ubran cvit, 5
na suncu jakno i mraz. Krostoj prim' ovi svit:
veselo prolitje vrimena slatkoga
ne upus', čim cvitje cafti ličca tvoga,
uživaj liposti, uživaj i rados,
ljuvenom kriposti uzvisi tvu mlados, 10
er vrime toj slatko jāk vitar utječe,
puštav ga, ukratko, kajan'je se stječe.

[19.]

Pogled tvoj ljuveni, gospoje od svih vil,
smrtno je u meni srdačce izranil,
a gizde tej tvoje i rajsko ličce toj
sili me, gospoje, da sam rob uvik tvoj.
Vaj, ma tko može bit toliko srcem mraz, 5
da neće u plam it pozrivši tvoj obraz?
Lipos tva i dika i slavni taj ures
eto je sva slika anđela zgar s nebes.
Ah, tako, diklice, u milos tvoju prit,
budu mi tužice sve slatke za te bit. 10

[20.]

Odkoli zgar s nebes odluka nemila
od tebe mene jes, moj cvite, odilila,
tučem se plačući, dragoga jak druga
grlica ištući od luga do luga,
i plačna, jaoh, takoj kudi grem bez mira, 5
anđelski ures tvoj svud mi se prizira.
Jaoh, tužna i mnokrat blažena mneći bit
i grlit bili vrat i ličce tve ljubit,
nađem se kako taj ki u san uživa
[s] svo'im drazim vječni raj, ter se pak snebiva, 10
kada se probudi daleče od dragoga
koga, jaoh, uzžudi vrh svega inoga.
More li toj biti da budeš, jaoh, takoj
u zabit staviti mû vjeru, cvite moj?
Ma tko bi ikad mnil, izbrana liposti, 15
da taj tvoj obraz bil skriva sve gorkosti?
Ne mogu vjerovat tolika da lipos
u sebi neće imat kugodi još milos,
i da se na plač moj još nećeš smiliti
i tužno srce ovoj napokon smiriti. 20
More li taj rika, prislavne gdi vile
vašega jezika slatke pjesni dile
učinit tolikoj tim pjesni od raja,
drag džilju, da s' ti moj kako sam ja tvoja?